

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

December 2025
83

HARTENDIEFFJES

EEN RIJK BOS VOOR DE TOEKOMST

Inhoud Blad

Redactioneel	3
Alledaagse vlinders	4
Hartendiefjes	5
Zwam met eitjes	6
Gemeen (34)	7
Er fietste een boom door Alkmaar en Dijk en Waard	8
De voor- en (vele) nadelen van windmolens voor de natuur...	10
Parnassia	12
IVN-weekend Urk 2025	14
Herfstdag 2025	19
Een rijk bos voor de toekomst	20
Vernieuwde start IVN Natuurroutes app!!	22
‘Monumentale eik kan in bouwplan’	24
Lezingen nieuws	26
Lezing Alkmaar	27
Lezing Den Helder	28
Werkgroepen KNNV en IVN	30
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. ISSN 2210/416X

Redactie:
Ger Augustus 06 40940692
Wim de Groot
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 84: 15 januari 2026.
Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!
Tekst aanleveren als Word document. PDF bestanden worden niet geplaatst. Maximale lengte circa 1000 woorden.
Langere verhalen alleen na overleg met de redactie.
Foto's altijd apart als jpg bestand opsturen (lieft meer dan 1.0 Mb). Geef ze een naam die als ondertitel gebruikt kan worden. Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnknnv@gmail.com
De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

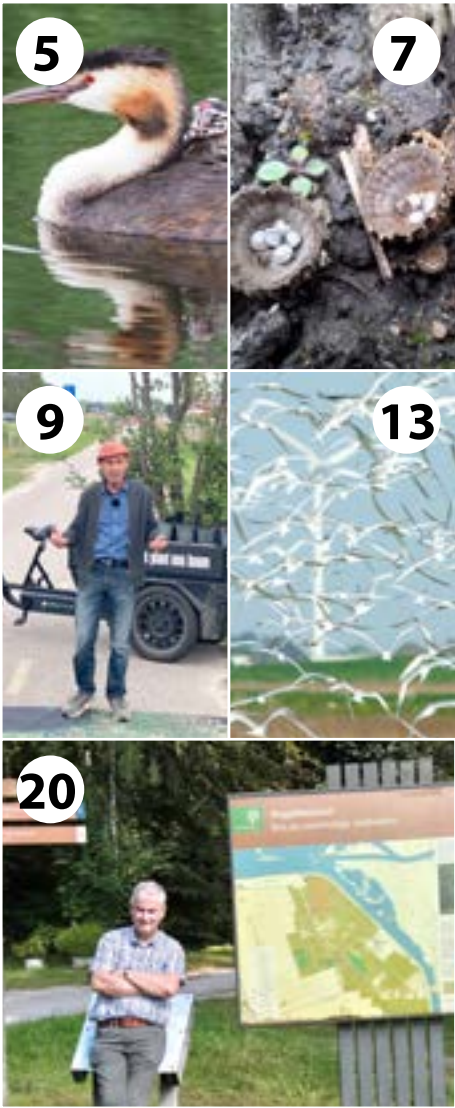

Foto: Wim de Groot
Fuut, Podiceps cristatus

Van de redactie

De vele inzendingen voor dit Blad geven weer een mooi beeld van de activiteiten in de verschillende verenigingen. In de wintertijd is het wellicht interessant aandacht te besteden aan de lezingen in het nieuwe jaar. U vindt de lezingen in het eerste kwartaal van 2026 in het laatste deel van Blad. U kunt nu ook weer in Den Helder terecht op zaterdagmiddag! Aan de wandel gaan met een rondleiding kan elke zondagmorgen. Zelfs in de regen is het prachtig aan zo'n wandeling deel te nemen. Het kan zijn dat u voor het strand kiest met uitzicht op een leger windmolens. Ze geven ons de benodigde energie in huis, maar er zitten ook wel haken en ogen aan, zoals Johan Bos in een lijvig artikel beschrijft.

De bomen worden nu kaal, omdat ze blad laten vallen. Elke boom is tegenwoordig heilig, zoals de eik op de voormalige grond van Koekenbier aan de Kennemerstraatweg. Na onderzoek toont deze eik, ondanks alles, zijn vitaliteit. Een volhouder dus die je niet zomaar ontwortelt!

Misschien vindt u het 'gemeen' dat u de overeenkomst in de 3 foto's niet direct ontdekt. Wellicht

krijgt u invallen door regelmatig een blik te werpen op de 3 foto's, gemaakt door onze trouwe inzender, Ruud Costers. Probeer u het gewoon eens!

De beide verenigingen maken zich op voor de gemeenschappelijke nieuwjaarsreceptie met een drankje en een hapje en mooie woorden. De redactie maakt zich op om ook in het nieuwe jaar een fraai Blad te maken. Wanneer er gegevens niet juist zijn, wilt u dat dan doorgeven aan de redactie en in het bericht zo eenvoudig en duidelijk mogelijk de juiste gegevens te vermelden, zodat alle relevante verenigingsgegevens up to date zijn en iedere werkgroep via het juiste telefoonnummer en/of email-adres bereikt kan worden.

Blad is een geweldige manier om kennis te maken met de beide verenigingen en wellicht een opstap om voor een activiteit te kiezen en/of zelfs actief te worden.

Ik wens u een actieve winterperiode met veel warmte toe.

Ger Augustus.

ALLEDAGSE VLINDERS

– deel 16 – Gehakkelde aurelia (*Polygonia c-album*)

(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)

Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. De wetenschappelijke soortnaam c-album verwijst naar de witte letter C op de ondervleugel, zoals bijgaande foto toont. Aurelia's zijn dagvlindersoorten waarvan de poppen met gouden (aura) vlekjes getooid zijn.
2. Rond 1990 vond vanuit Zuidoost Nederland een sterke uitbreiding plaats met rond 1993 een doorbraak tot aan de kust. De sterke vooruitgang zou komen door de opwarming en de tolerantie voor stikstof. Inmiddels gaat de soort buiten de bebouwing weer achteruit.
3. De twee (soms drie) generaties overlappen elkaar gedeeltelijk. Mijn persoonlijke fenologische datagrenzen in de Noordkop zijn 10 maart (2014) en 8 november (2018).
4. De gemiddelde duur van de stadia is voor ei 6, rups 22, pop 14 en vlinder 320 dagen.
5. De voedselplanten van de rups zijn grote brandnetel, hop, ruwe iep, boswilg, hazelaar, ribes, aalbes en kruisbes. Op grote brandnetel groeien zij het snelst.
6. Dankzij zijn perfecte camouflage als vogelpoepje kan de rups gewoon bovenop het blad eten.
7. De vlinders overwinteren tussen het strooisel in dicht struikgewas, in holle bomen en soms op koele en vochtige plekken in gebouwen.
8. Het vrouwtje haalt voor haar ei-productie nectar van bloemen en sappen van rottend fruit.
9. Zij legt in tweevoud circa 20 groenachtige eitjes per dag op de bladrand. Haar totale productie bedraagt naar schatting maximaal 280 eitjes.
10. Iemand die voor het eerst met hem kennismakt ziet hem aanvankelijk veelal aan voor een uiterst gehavende kleine vos, wiens kleed vol winkelhaken zit en aan flarden is gescheurd (Rinke Tolman, circa 1945).

gehakkelde aurelia 12 september 2016
Alkmaar - Noord

gehakkelde aurelia 21 juni 2022 NHD -
Terrein Bakkum

Foto's: Ruud Costers

HARTENDIEFJES

Ofra Carmi

Is het jou ook eens opgevallen? De jongen van de fuut hebben een rood hartje op hun voorhoofd! Echt waar! Vanmorgen tijdens een ochtendwandeling langs de Waterberging ving ik uit mijn ooghoek een paartje futen bezig met ontbijten. Drie jongen op moeders rug, terwijl pa telkens onderdook om een visje te vangen. Ademloos bleef ik aan de slootkant staan, gefascineerd door dit gezinnetje. Steeds bracht vader een visje naar een jong, en tot slot voor zichzelf een dikke voorn.

Hoewel futen volledig geëmancipeerd zijn, is de taakverdeling in het gezin toch vrij traditioneel: pa duikt naar voedsel, moe draagt de jongen op haar rug. Dat is op zich al bijzonder, want ik ken geen andere vogel die haar kroost meedraagt. Overigens doen beide ouders het. De kuikens zitten veilig onder de vleugels warm tussen de veren, beschermd tegen kou en gevaar. En ja, net als de kuikens van andere watervogels kunnen ook futenkuikens al snel na de geboorte zwemmen.

De fuut heeft al lang een speciale plaats in mijn hart veroverd. Haar totale toegewijde ouderschap is iconisch te noemen. Het begint al vroeg in het jaar, midden in de winter, met het vormen van paren. De spanning wordt opgevoerd met een betoverende baltsdans waarbij beide seksen elkaar uitdagen, synchroon met hun kop schudden en sierlijk knikken. Wanneer het verbond is gesloten, gaan ze over tot het bouwen van het nest. Het mannetje slooft zich helemaal uit om goed in de gratie te komen.

Maandenlang genieten de jongen van liefdevolle zorg, tot ze uiteindelijk zelfstandig hun kostje, vissen, zelf kunnen vangen. De fuut is niet alleen een prachtige vogel om te zien, maar ook een bron van eindeloze verwondering en bewondering. En dat rood hartje op hun voorhoofd? Dat maakt het plaatje compleet. Het zijn echte hartendiefjes.

Ofra Carmi, www.natuurlessen.nl

ZWAM MET EITJES

Pieter Korstanje

Op mijn volkstuin maak ik ieder jaar in het voorjaar paadjes van houtsnippers. Het is best wel zware grond en door de houtsnippers worden de paadjes niet zo modderig. Wanneer aan het einde van het tuinseizoen de houtsnippers wat beginnen te verteren verschijnen er soms grappige paddenstoelen. Al vroeg verscheen dit jaar de oranje-rode *stropahria* - *Leratiomyces ceres*. Ook het hazenpootje – *Coprinopsis lagopus* is wel eens opgedoken. De leukste soort is toch wel het gestreept nestzwamme-

tje - *Cyathus striatus*. Je ziet hem eigenlijk pas als je op je knieën gaat. Het zijn kleine kommetjes en als je goed kijkt valt op dat er kleine eitjes in liggen. Het lijken inderdaad kleine nestjes. In een Nature Today bericht uit 2013 lees ik dat die eitjes best nog een eind weg kunnen springen: “Waterdruppels, die het 'nestje' raken, zorgen ervoor dat de 'eitjes' het nestje uit vliegen. Aan zo'n eitje is een kleverig knopje bevestigd dat, zodra het een grasspriet of ander voorwerp

raakt, daaraan blijft vastzitten. Maar het eitje vliegt door en trekt een koordje, het funiculum, uit het kleverig knopje. Vervolgens wordt het eitje in zijn vlucht gestopt en slingert zich door de middelpuntvliedende kracht om het voorwerp waaraan het kleverig knopje is geplakt.” De eitjes van het gestreept nestzwammetje kunnen een afstand afleggen van meer dan 1,25 meter! En dat allemaal op mijn volkstuin!

GEMEEN (34)

Test je soortenkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. De soortnamen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het op naam brengen van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de **drie soortnamen én hun gemeenschap**. Doe ook mee en stuur je oplossing uiterlijk 10 januari naar: ruudcosters27@gmail.com

foto 1

foto 2

foto 3

Gemeen 33

De oplossing van Gemeen 33.

De soorten robertskruid, hanenkam en bastaardzandloopkever vormden voor de meesten geen probleem. De overeenkomst bleek des te lastiger. Petje af dus voor Peter de Greeuw die als enige zonder tip ook de beoogde gemeenschap vond. De drie Nederlandse soortnamen beginnen met een jongensnaam van drie letters Rob, Han en Bas. Elf andere inzenders kregen de tip “Het zit ‘m in de Nederlandse soortnaam” en daar wisten Johan Eilering, Marja Apeldoorn, Tom Damm, Cees Volkers, Peter de Zwart

en Freek Kalsbeek wel raad mee. Vier deelnemers vonden de, overigens ook correcte, overeenkomst alliteratie kruid, kam, kever. Na twee toch wel heel gemene opgaven is het tijd voor een die voor een ieder te doen moet zijn. Succes!

Auteurs: Johan de Vries en Henk Groenewegen

Op woensdagochtend 10 september verzamelde zich een klein groepje mensen, de wethouder, gemeentebesturen, mensen van groene organisaties zoals IVN, op het plein bij de Grote Kerk in Alkmaar. En jawel, precies om 10.00 uur, na een reis van ruim 5000 kilometer door Europa, fietst Bruno Doedens en zijn team met een grote steeneik in een bak achter zijn fiets (zo'n 600 kg!) het plein op. Bruno heeft dit Circle4Change project gestart om ons bewust te maken van de verbinding van de mens met de aarde.

Na een welkom spreiden Bruno en zijn team een doek van zo'n 6 bij 6 meter uit met daarop een witte cirkel op de kaart van Europa. De cirkel start in Leeuwarden, in 2018 de culturele hoofdstad van Europa, en loopt via Duitsland, Polen, Tsjechië, Oostenrijk naar Nova Gorica in Slovenië, de huidige culturele hoofdstad. Vanuit Nova Gorica buigt de cirkel terug naar het startpunt Leeuwarden via Italië, over de Alpen naar Frankrijk, België en is in Alkmaar bijna gesloten. Alleen de Afsluitdijk nog en deze lange reis van Bruno Doedens en zijn boom zitten erop. Ruim vijf maanden fietsten ze met de steeneik door Europa en dat leverde waardevolle en interessante ontmoetingen op. Veel verbazing, enthousiasme en warme ontvangsten in steden, maar ook in de kleinste dorpjes langs de route. Overal kon Bruno zijn verhaal vertellen en, niet te vergeten, de verjaardags-

boompjes uitdelen. Onder het motto 'Ik ben jarig dus plant ik een boom'.

Het hogere doel is een meerjarig Europees landschapskunstwerk te creëren dat verbindt, inspireert en uitdaagt, op weg naar een wereld in harmonie met de aarde. Het goede voorouder- en lange-termijn-denken staan hierbij centraal. Zie ook de website www.circle4change.eu.

Op 10 september zijn Alkmaar en Dijk en Waard dus 'tussenstations' in een veel groter en langer dierend project. In Alkmaar fietsen we door de stad, hier en daar verjaardagsboompjes uitdelend, naar 't IJkgebouw in het Victoriepark. Daar wordt tijdelijk een mooie steeneik geplant die later een definitieve plaats moet krijgen voor het gebouw (dit gedeelte van het park is in onderhoud). Tijdens een lunch vertelt Bruno over zijn reis en zijn project waarbij de aanwezigen worden uitgenodigd vragen te stellen en/of hun 'groene ambities' in Alkmaar te delen.

Verhalen Bruno Doedens

onthulling bos Vaanpark

Johan Bos

DE VOOR- EN (VELE) NADELEN VAN WINDMOLENS VOOR DE NATUUR...

De vraag naar energie in Europa neemt snel toe, net als het aantal windmolens. Is dat goed nieuws? Sommigen juichen, anderen zien het met lede ogen aan, zoals gierenkenner Manuel Aguilera. Hij zegt dat alleen al in de provincie Aragon in Spanje circa 800 vale gieren per jaar door de suizende wieken worden gedood. Aasgier, steenarend, slangenarend, dwergarend, rode en zwarte wouw zijn andere regelmatige slachtoffers. Ook in Nederland is er veel schade, gemiddeld tussen 5 en 20 vogels per windmolen per jaar... Vleermuizen, zeezoogdieren, vissen en insecten lijden er eveneens zwaar onder.

Terwijl vale gieren regelmatig gepakt worden door de wieken ontsnappen de veel zeldzamere lammergeieren nog altijd redelijk goed aan de malende molens, aldus Manuel Aguilera. Zij leven vooral in de hogere bergen van Spanje en Frankrijk, waar de energie-machines niet staan. Bovendien is dit imposante dier geen trekvogel. Voor veel andere roofvogelsoorten is het in de ogen van Manuel een regelrecht drama. Hij zegt dat de regering in Spanje niet met dit probleem bezig is. Het aantal windparken wordt alleen maar verder uitgebreid. De locaties zijn vaak slecht gekozen, zoals bij Tarifa in Zuid-Spanje. De westelijke migratie concentreert zich in die regio. Het aantal windmolens is er ook sterk toegenomen en vooral op de trekroutes vallen veel slachtoffers.

Vrienden van de gier
Manuel Aguilera weet waarover hij het heeft. Hij woont in Binaced in Aragon en is de motor achter Fondo Amigos del Buitre, oftewel

Manuel Aguilera bij 'zijn' gieren

Stichting vrienden van de gier. In Binaced geeft hij vijf dagen per week 500 kilo slachtafval van geiten aan de gieren. Daar is een speciale plek voor ingericht. Als

Manuel vanaf het slachthuis in Monzon naar de plek toe rijdt volgen honderden beesten zijn auto. En op de voederplaats wacht een heel leger hongerige

vogels hem op. De vale gieren kennen het ritueel. Ze zijn niet schuw. Als hij het voer uitstort verduistert de lucht door honderden aanstormende gieren – een heksenketel.

Vale gieren bij voederplaats Binaced

Het voeren nam toe nadat Europa in 2001 de BSE-wetgeving tegen gekkekoeienziekte instelde. Het is sindsdien streng verboden om dode dieren (vooral uit de bio-industrie) in de natuur te dumpen. Elke zaterdag gaat Manuel naar Santa Cilia bij de Sierra van Guara om daar zowel de vale gieren als de lammergeieren te voeren. Soms is er zelfs een monniksgier bij. 's Winters geeft hij ook voedsel aan rode wouwen,

die vanuit een groot deel van Europa massaal naar dit gebied komen om te overwinteren. Op zondag neemt hij een dag vrijaf.

Het voeren nam toe nadat Europa in 2001 de BSE-wetgeving tegen gekkekoeienziekte instelde. Het is sindsdien streng verboden om dode dieren (vooral uit de bio-industrie) in de natuur te dumpen. Elke zaterdag gaat Manuel naar Santa Cilia bij de Sierra van Guara om daar zowel de vale gieren als de lammergeieren te voeren. Soms is er zelfs een monniksgier bij. 's Winters geeft hij ook voedsel aan rode wouwen, die vanuit een groot deel van Europa massaal naar dit gebied komen om te overwinteren. Op zondag neemt hij een dag vrijaf.

Nederland

Windmolens die vogels doden is ook een probleem in Nederland. Wij hebben weliswaar geen gierenpopulaties, maar wel andere grote roofvogels. Uilen en zeearenden blijken kwetsbaar, net als weidevogels. In voor- en najaar trekken veel vogels langs onze kustlijn, waar steeds meer windmolenparken verschijnen. Dan worden onder andere veel sterns getroffen, net als grote zaagbekken en brilduikers. Op zee worden ook dode meeuwen en aalscholvers gevonden onder de wieken.

Sommige onderzoekers beweren dat de jaarlijkse slachtpartij nauwelijks enig effect heeft op de totale vogelstand, maar dat lijkt te simpel. Ten eerste is onduidelijk hoeveel dieren er precies sneuvelen, want op zee is het onmogelijk om dat goed bij te houden. Geschat wordt dat in Nederland jaarlijks circa 50.000 dieren ten prooi vallen aan de wieken. Ten tweede gaat het ook om de soorten en de balans in biodiversiteit. De eerdergenoemde gieren zijn relatief zeldzaam, net als veel uilen, arenden en wouwen. Op een zeker moment zijn die grotere (roof)vogels niet meer in staat zich snel genoeg voort te planten...

In ons land wordt uitgebreid onderzocht hoe aanvaringen met windmolens voorkomen kunnen

worden. Tijdens de vogeltrek wordt getracht een deel van de windmolens op zee uit te zetten als de radar ze heeft gedetecteerd. Ook wordt onderzocht of via radartechnologie en camera's de windmolens automatisch op een lagere stand gezet kunnen worden als er een grote groep vogels aan komt vliegen.

België

In België worden eveneens gegevens bijgehouden. De meeste slachtoffers in Vlaanderen waren algemeen voorkomende lokale vogels zoals enkele meeuwensoorten (kokmeeuw, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw), maar ook de wilde eend, de houtduif en de spreeuw. Daarnaast werden minder algemene en kwetsbare soorten gevonden zoals de blauwe reiger, houtsnip en visdief. In de windparken van Brugge en Zeebrugge viel vooral het grote aantal slachtoffers onder meeuwen en sterns op. Het grote aantal slachtoffers onder sterns tijdens het broedseizoen in het windpark van Zeebrugge zorgde voor een significante negatieve impact op de internationaal belangrijke broedkolonie van de visdief, grote stern en dwergstern. Een geplande vervanging van de turbines door grotere types met meer vrije vliegruimte op de hoogte waar de meeste sterns vliegen, zou het effect op deze vogels moeten verminderen in de toekomst.

Zeeleven

Niet alleen vogels lijden. Vissen en zeezoogdieren kunnen verstoord worden door de aanleg van windmolenparken (geluidsverstoring), of door het gedreun van de wieken, wat onder water flink doorklinkt. Sommige soorten, waaronder haaien en roggen, ondervinden hinder van de elektromagnetische velden die worden geproduceerd door de elektriciteitskabels.

Insecten

Onlangs werd het jaarlijkse verlies aan insectenbiomassa bij windturbines voor Duitsland geschat op 1200 ton voor de groeiperiode van planten, wat neerkomt op ongeveer 1,2 biljoen gedode insecten per jaar, uitgaande van een lichaamsgewicht van 1 mg per insect. Een enkele turbine in de gematigde zone zou dus ongeveer 40 miljoen insecten per jaar kunnen doden. En dat is deels ook weer voedsel voor vogels en vleermuizen, die ook regelmatig geraakt worden. Helaas kleven er nog meer negatieve aspecten aan windmolenparken. De roterende bladen bevatten onder andere PFAS-houdende coatings. Deze stoffen worden gebruikt om de wieken duurzaam, waterafstotend, UV-bestendig en minder gevoelig voor ijsvorming te maken. Windmolens slijten ook. Ontelbare deeltjes micropastics en fijnstof laten dagelijks los en landen ergens in het milieu. Een slechte zaak voor vogels en andere levensvormen. Op zee en op land komen die microscopisch kleine stoffen in de voedselketen terecht. Ook smeermiddelen en andere chemicaliën voor onderhoud komen in zee of op de bodem terecht en verdwijnen in het systeem. Dit is het onzichtbare leed waar niet of nauwelijks over wordt gesproken.

Grote stern met prooi

PARNASSIA

Henk Groenewegen

Dit jaar is het precies 100 jaar geleden dat Jac. P. Thijssse zijn heemtuin in Bloemendaal opende. Deze heemtuin staat nu bekend als Thijssse's Hof en wordt beschouwd als de eerste heemtuin van Nederland. De bedoeling van Thijssse was om in deze tuin de oorspronkelijke flora en fauna van het nabije duingebied te laten zien en zo de bezoekers enthousiast te maken voor de natuur en het behoud daarvan. Geheel volgens zijn manier van werken had en heeft de tuin een belangrijke educatieve waarde. Maar was deze tuin ook echt de eerste heemtuin van Nederland?

Duinmuseum te Bergen aan Zee

Toevallig of niet, maar dit jaar is het ook precies 100 jaar geleden dat Marie van Reenen overleed en dat wordt in Bergen uitgebreid herdacht. Als vrouw van de burgemeester, tevens heer van Bergen, is zij heel belangrijk geweest voor de stichting en bouw van Bergen aan Zee. In het door mevrouw Van Reenen bedachte plan voor dit volledig nieuwe dorp paste ook de aanleg van twee parken, het Parnassiapark in Franse parkstijl ten zuiden van de Zeeweg en een park in Engelse landschapsstijl, het huidige Engelse Veld, ten noorden ervan. Het Parnassiapark kwam te liggen in een duinpan vlak bij de zeereep met in een kring eromheen villa's. De bedoeling was in het park de flora en fauna van de duinen aan het publiek te tonen, met als centrum het duinmuseum Parnassia dat in 1914 tot stand kwam. Inheemse beplanting dus. Zoals mevrouw Van Reenen voor verschillende projecten in Bergen aan Zee befaamde landschaps- of bouwarchitecten in de arm nam, Leonard Springer en Hein Berlage, zo correspondeerde zij al vanaf 1911 met Jac. P. Thijssse over de aanleg en de inrichting van het Parnassiapark. Thijssse adviseerde de aanleg van een 'plantenasyl' in een deel van het park of een tuin waarin de inheemse duinplanten een veilige en beschermde plek konden krijgen. Inheemse duinplanten, dus met recht een heemtuin ter onderscheid van een botanische tuin waarin ook uitheemse planten of bomen worden aangeplant. In het duinmuseum zelf werden ook planten en dieren uit de omgeving in vitrines en diorama's tentoongesteld, maar Thijssse benadrukte het belang van de flora in de natuurlijke buitenumgeving. En zo geschiedde, rond het duinmuseum Parnassia werd een heemtuin gecreëerd waarin de omgeving van Bergen aan Zee met kalkarme en kalkrijke duingrond werd nagebootst. Met andere woorden, eigenlijk de eerste heemtuin van Nederland?

Na turbulente perioden voor Bergen aan Zee voor, in en na de Tweede Wereldoorlog staat het duinmuseum van mevrouw van Reenen nog fier overeind. Sterker nog, het heeft in de laatste 50 jaar, waarin IVN Noord-Kennemerland het gebouw van de gemeente Bergen 'te leen' heeft gekregen, zijn oorspronkelijke doelstelling van een educatief centrum voor de natuur weer teruggekregen. Onze scholen- en strandwerkgroepen zijn er zeer actief.

En hoe zit het met de heemtuin? Zo'n 18 jaar geleden is de heemtuin weer helemaal opnieuw ingericht met een kalkarm en een kalkrijk gedeelte. Een aantal jaar geleden werden bij inventarisatie door onder andere Piet Winder en Ton Schellevis nog zo'n 200 planten geïdentificeerd. De laatste jaren is de tuin echter door vergrassing en de hoge waterstanden helaas sterk achteruitgegaan. Ook het Parnassiapark zelf heeft ernstig geleden onder de wateroverlast van in de winter van 2023-24. Maanden-

lang was het park onbegaanbaar door het hoge water. Veel planten en bomen hebben bijna een jaar met hun wortels in het water gestaan en er zijn nogal wat bomen doodgegaan. Inmiddels heeft de gemeente een permanente pomp aangelegd en start binnenkort het herstel van paden en rondelen van het park.

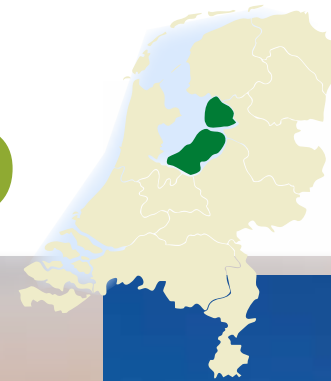
Voor ons als IVN, in het bijzonder de werkgroep Heemtuin Parnassia, de opdracht om ook de heemtuin rond het Parnassiagebouwte aan te pakken. Dat wordt overigens een hele klus en de werkgroep kan dan ook best nog wat extra (groene) handen gebruiken!

IVN WEEKEND

URK 2025

VRIJDAG 29 AUGUSTUS

Marijke Brouwer.

Op deze zonnige dag verwelkomen Marja Apeldoorn, Peter en Marijke Brouwer de gasten in het familiehuys op het vakantiepark Urkerbos.

Vanaf 16.00 uur komt iedereen druppelsgewijs binnen en zijn enthousiast over het familiehuys met heerlijke tuin, waar we genieten van koffie, thee en de eigengemaakte appel-taart van Peter.

We boffen met het weer, het is droog en zonnig. Nadat iedereen zijn of haar kamer heeft gevonden komt om 18 uur het diner. Een overheerlijke visschotel. Urk is natuurlijk een vissersdorp.

Om 19.45 uur staan we klaar voor een wandeling met het kruidenvrouwtje Antje Kaptein.

Ze staat ons op te wachten met een mandje, we lopen naar het Urkerbos. Antje vertelt over geneeskrachtige en eetbare planten.

We krijgen twee keer een papieren zakje met 3 kruiden erop geschreven. Brandnetel, hondsdrif, zevenblad, look zonder look, duizendblad, kleefkruid. Antje had haar vader mee. Ze lieten de kruiden die in het wild groeien zien vertelden erover.

Thee kan je bijna overal van maken maar ook veel kruiden voor salades,

ZATERDAG 30 AUGUSTUS

soep of zelfs een smoothie.

Na bijna 2 uur lopen begint het al donker te worden en zijn we terug bij de ingang waar we een kopje thee of sapje konden proeven. Lekker of niet, ik vond het wel interessant. Zelf heb ik de kruidencursus gedaan en werk er nog steeds mee. Brandnetelsoep is echt lekker. Je moet er zelf een smaakje aan geven. Pesto van zevenblad is lekker op een toastje, Paardenbloemen zijn ook heel gezond.

Na afloop gingen we naar ons verblijf waar we nog konden nagenieten van de dag en voorbereiden op de volgende dag.

Na een ochtendlijke autorit door de vlakke, lege Flevopolder zijn we aangekomen in het bos- en natuurgebied Roggebotzand waar zich de **Kwekerij IJsselmeerpolders van Staatsbosbeheer (SBB)** bevindt. Daar is ook een levende genenbank ingericht. Ter plekke heeft Lammert Kragt, voormalig leider van het SBB-team Zaad & Plantsoen, ons uitleg gegeven over de bredere context en het belang van de werkzaamheden die er plaatsvinden. We hebben ook een kijkje genomen in de werkschuur met zeef- en droogapparatuur en een vriescel voor het bewaren van de zaden. Het bezoek werd afgesloten met een rit door de boswachterij van Roggebotzand om met eigen ogen de resultaten van de aanplant te zien in dit volgens Lammert Kragt mooiste bos van Nederland. Zie verderop in dit volgens nummer van Blad het meer uitvoerige artikel met de titel **'Een rijk bos voor de toekomst'**.

In de middag zijn we naar het **voormalig eiland Urk** gegaan en hebben daar een wandeling gemaakt door het oude dorp. Tiemen Roos, geboren en getogen op Urk, was daarbij onze gids. Hij vertelde over de opkomst en teruggang van de visserij, de rol van de gereformeerde kerk als houvast in moeilijke tijden, en heeft ons enkele sfeervolle plekjes laten zien. Ook hebben we een bezoek gebracht aan het monument ter nagedachtenis aan alle op zee gebleven Urker vissers, waarvan sommige piepjong. Vanaf die plek is er een fraai en weids uitzicht over het IJsselmeer. Daarna volgde nog een presentatie bij de visafslag. Op meeslepende wijze nam een energieke 80-jarige visserman ons mee in het verhaal van de Urker visserij door de tijden heen. Zelf is hij als jong jochie al aan de slag gegaan op een visserschip en heeft door de jaren heen de introductie van nieuwe technieken zoals de boomkor- en de pulsvisserij meegemaakt. Naar zijn mening is

er nog steeds wel een boterham te verdienen in de visserij doordat er nu innovatieve technieken worden ingezet om visscholen op te sporen.

▲ Tiemen Roos

ZONDAG 31 AUGUSTUS

Tine Kalverboer

In de ochtend bezochten we **Museum Schokland**. Het museum staat op een terp uit de middeleeuwen, maar vertelt een verhaal dat verder teruggaat, zelfs tot de ijstijden. Het voormalige eiland is ongeveer 5 km bij 500 meter. Het ligt nu in de Noordoostpolder. Vanwege de unieke historie en de archeologische rijkdom is Schokland in 1995 op de Werelderfgoedlijst van Unesco geplaatst. Het eiland is met zijn ondergrond van keileem een restant van een stuwwal uit de voorlaatste ijstijd, waartoe ook Texel, Wieringen, Gaasterland, Urk en het Land van Vollenhove behoren. Toen rond 1200 de zeespiegel steeg, werd de Zuiderzee gevormd en werd Schokland één van de eilanden. Rond 1540 werd de laatste verbinding met het vaste land overspoeld en werd Schokland een echt eiland.

De 700 Schoklandbewoners hadden in de middeleeuwen **3 vijanden**:

1. Er was een eeuwigdurend gevecht tegen het water.
2. Ze hadden vele aanvallen te verduren van piratenstrooptochten. De heren van Kuinre gebruikten het eiland als uitvalsbasis voor hun rooftochten.
3. De paalworm in de houten zeekering was niet tegen te houden. Nadat het hout was weggevreten, werden er oude grafstenen gebruikt voor de zeekering.

Buiten zagen we een kanon. Dat diende niet als gevechtswapen, maar om te waarschuwen voor het water. Eén schot was het sein dat het water ging stijgen. Twee schoten was het sein "pak je koffer en zoek een veilig heenkomen". Drie schoten was het sein "foute boel, ga op het dak zitten". Deze slechte, arme en onveilige omstandigheden maakten dat de overheid in 1845 bepaalde dat alle bewoners moesten verhuizen naar het vaste land. Omdat ze een eigen cultuur en dialect hadden en volgens de vastelanders naar vis stonken, werden ze niet met open armen ontvangen. Een aantal kwam in een buitenwijk van Kampen terecht.

In de middag kregen we een rondleiding in het **Urkerbos** door een beheerder van **Het Flevo landschap**. Deze vertelde smakelijk hoe om te gaan met de Urkers die het bos als eigendom beschouwen. Zo is er een geologisch stenenveld beschermd door P. van der Lijn met vele stenen, die met de ijstijd hier terecht zijn gekomen. Deze oeroude stenen worden door de Urker bevolking massaal meegenomen voor in hun tuintjes. Het geloof speelt een grote rol in de Urker gemeenschap. De meeste mensen gaan op zondag naar de kerk en de gezinnen hebben gemiddeld 4 kinderen. De huisjes zijn niet zo groot, pubers hangen vaak rond in het bos.

De boswachter heeft nog weleens te stellen met de Urker jeugd!

Het bos is 70 jaar geleden geplant op de nieuwe grond met o.a. Douglas sparren. De grond bestaat uit keileem, dit is taaie grond en laat geen water door. Door extreme droogte en wateroverlast van de laatste jaren zijn de Douglas sparren allemaal doodgegaan. Nu is spontaan een nieuw bos gevormd wat wel onder deze omstandigheden kan groeien. Zo zie je dat de natuur zelf zijn weg vindt.

Dit was het sluitstuk van een geweldig I.V.N. weekend, waar mensen en natuur elkaar ontmoeten. Met dank aan de organisatoren!

HERFSTDAG 2025

Henk Groenewegen

Wat was het weer een mooi, levendig en leerzaam evenement, de herfstdag die jaarlijks in oktober wordt georganiseerd bij PWN-bezoekerscentrum De Duinheide in Bergen op basis van een samenwerking tussen IVN Noord-Kennemerland en PWN. We hadden zondag 12 oktober 2025 veel geluk met het weer, dus alle activiteiten konden in de buitenlucht plaatsvinden. Vanaf 11.00 uur stroomde het publiek, veel ouders met kinderen, het terrein op. Bijzonder was dat de 'Vrolijke Schapen' van schaapsherder Daphne Hogeweg op het terrein voor het bezoekerscentrum aan het grazen waren. Als de kinderen wilden mochten ze bij de schapen komen. Er kon ook gevilt worden met allerlei kleuren wol van de schapen.

Er waren veel activiteiten voor kinderen, zoals uilenballen pluizen, figuurzagen van bladmotieven en paddenstoeltjes, insectenhotelletjes timmeren, paddenstoeltjes kleien en beschilderen, etc. Daar werd heel enthousiast aan deelgenomen. Het schminken was zoals altijd heel populair. Een informatiekraam over biologisch boeren van de Herenboeren Duinstreek kreeg ook veel aandacht.

Publiekstrekker zoals altijd was de paddenstoelentafel opgebouwd

door Luc Knijnsberg en Lucette Robertson. Wat een prachtige paddenstoelen hadden zij uit het duin gehaald en op de tafel opgesteld. Tijdens de dag bleven veel bezoekers lang stilstaan en fotograferen bij de tafel. Paddenstoelen lijken een magische aantrekkingskracht te hebben. Wat te denken van de roze spijkerzwam die parasiteert op de schimmeldraden van de koeienboleet. Of de speldenprikzwam die op een paardendrol groeit. Wilde je meer details over paddenstoelen weten dan zat Martijn Oud van de KNNV achter de microscoop om je meer uitleg te geven.

Uiteraard waren er ook paddenstoelenexcursies door IVN-gidsen in het duingebied achter De Duinheide waar veel belangstelling voor was.

Al met al een zeer geslaagde dag, niet in de laatste plaats door de uitstekende organisatie en coördinatie door Irene Voorberg (IVN) en Lian Zigterman (PWN). Maar zeker ook veel dank aan alle vrijwilligers die bereid waren de activiteiten vorm te geven en te begeleiden.

EEN RIJK BOS VOOR DE TOEKOMST

Verslag bezoek genenbank bomen en struiken van Roggebotzand (Flevoland) op 30 augustus 2025

Nicolien van der Grijp

In het bos- en natuurgebied Roggebotzand in de Flevopolder bevindt zich de kwekerij IJsselmeerpolders van Staatsbosbeheer (SBB). Ooit is als doel gesteld om 70.000 ha bos in de polder te realiseren die bestaat uit zo'n 580.000 ha nieuw land. Vanuit de kwekerij van SBB wordt jaarlijks 500 tot 1.000 ha nieuw bos aangeplant. Sinds 2006 maakt een levende genenbank deel uit van de kwekerij. Deze wordt onderhouden door SBB in samenwerking met het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland. Daarnaast zijn de provinciale landschappen en landgoedeigenaren belangrijke partners. De financiering gebeurt via de Regeling Natuur en Landschap van de provincies. NAK Tuinbouw fungeert als controlerende instantie.

Aangekomen bij de kwekerij van SBB heet Lammert Kragt, adviseur bij het SBB team Zaad & Plantsoen, ons welkom. Hij legt uit dat de organisatie als doel heeft het beschermen, beleven en benutten van bebost land. Het kappen van bomen is geen doel meer op zich. De door SBB beheerde bosopstanden bestaan uit een mengeling van loof- en naaldhout. Lammert licht toe dat de benaming Holland ooit is afgeleid van Houtland, oftewel bebost land. Grootschalige kap heeft er in vroeger tijden toe geleid dat Hollandse woestijnen zijn ontstaan. Het Kootwijkerzand in Gelderland herinnert daar nog aan. Rond het begin van de twintigste eeuw is in Nederland begonnen met herbobossing middels de aanplant van grove dennen, eiken en beuken. Meer recent zijn ook essen- en iepenbossen geplant. Volgens Lammert behoren die laatste tot de mooiste bossen van het land.

Het SBB team Zaad & Plantsoen voert het beheer van de bosbouwkundige zaadboomgaarden en de genenbank. De totale zaadoogst bedraagt zo'n 45 ton per jaar. Na drogen en zeven blijft daar circa 15 ton schoon zaad van over. De helft ervan zijn eikels.

In totaal zijn er zo'n 110 inheemse bomen- en struikensoorten in Nederland. 5% daarvan is autochtoon inheems. Die term is gedefinieerd als de spontane vestiging en handhaving van een soort sinds 7.000 tot 10.000 jaar. Meer dan de helft van die Nederlandse autochtone inheemse soorten is inmiddels ernstig bedreigd.

Voor SBB is de natuur de belangrijkste leermeester in de praktijk van het bosbeheer. De organisatie bouwt voort op inzichten verworven in de 20 jaar waarin ervaring is opgedaan met de genenbank. Zo is bijvoorbeeld inmiddels het begrip klimaatregio het uitgangspunt bij de opzet van de verzameling. De focus is daarbij hoofdzakelijk gericht op inheemse soorten. Bij niet-inheemse bomen is er het risico van fysiek ongemak. De organisatie hanteert geen financieel winstmodel; het beheer kost eerder geld.

Momenteel bestaan er onzekerheden over hoe het klimaat zich verder ontwikkelt en met name of boomsoorten, zoals bijvoorbeeld beuken, zich kunnen handhaven onder veranderende omstandigheden. Het SBB team is daarom voorzichtig op zoek naar nieuwe soorten. Zij streeft daarbij naar een rijk bos voor de toekomst. Volgens Lammert is er behoefte aan een deltaplan voor het Nederlandse bos en landschap. Zo'n Deltaplan zou zich moeten richten op de weerbaarheid van inheemse soorten. Daarvoor is samenwerking op alle niveaus nodig.

In de Q&A na de presentatie vraagt een IVN'er hoe Lammert tegenover het Meer Bomen Nu initiatief staat. Dat vindt hij sympathiek met de kanttekening dat als je de bomen elders weghaalt het op bosroof neer komt. De herkomst dient dus bekend te zijn. Een andere IVN'er noemt het verschijnsel 'voedselbos' en ook 'tiny forests' waarmee het IVN actief bezig is. Lammert ziet in zulke vormen van natuur dichtbij huis vooral het belang van een stukje bewustwording en het stimuleren van verwondering over werken met levend materiaal.

Ter afsluiting brengt de groep een bezoek aan de werkschuur waar diverse apparatuur staat opgesteld die bij het verwerken van de zaden wordt gebruikt en maakt een rit door de boswachterij.

nicolienvandergrijp@gmail.com ►

◀ Lammert Kragt

VERNIEUWDE START **IVN NATUURROUTES APP!!**

Piet Singer

Na een bewogen 2024 voor de IVNroutes app is deze zomer de derde generatie van de IVNroutes app gelanceerd. Eind 2023 beëindigde de oorspronkelijke ontwikkelaar van de app de ondersteuning en ging de landelijke IVN-organisatie in zee met een nieuwe partner, waarbij na een jaar bleek dat deze de gewenste functionaliteit e.d. niet kon waarmaken. Dit leidde ook tot het beëindigen van de samenwerking met deze partner.

De landelijke IVN-organisatie heeft toen gemeend om het oor eens wat nadrukkelijker te luisteren te leggen bij de lokale gebruikers van de app, omdat die ook steeds belast werden met transitie-activiteiten van de inhoud van de routes van het ene appstelsel naar het andere systeem.

Dit heeft eind 2024 geleid tot de keuze van de wandel- en route-app Routemaker. Deze app is ontwikkeld door Irias, een Nederlands bedrijf uit Zwolle, dat gespecialiseerd is in het ontwikkelen van apps voor het ontdekken en beleven van routes. Inmiddels heeft onze werkgroep met de nodige inspanningen alle routes naar deze nieuwe app overgeheveld.

Ook deze transitie ging weer met de nodige inzet van onze werkgroep gepaard.

Gelukkig lijkt het erop dat we ons als werkgroep weer kunnen richten op het ontwikkelen van nieuwe routes!!

Onze ervaringen met het systeem van Routemaker zijn tot nu toe behoorlijk positief en hebben ons al wat verbetering van de mogelijkheden gebracht.

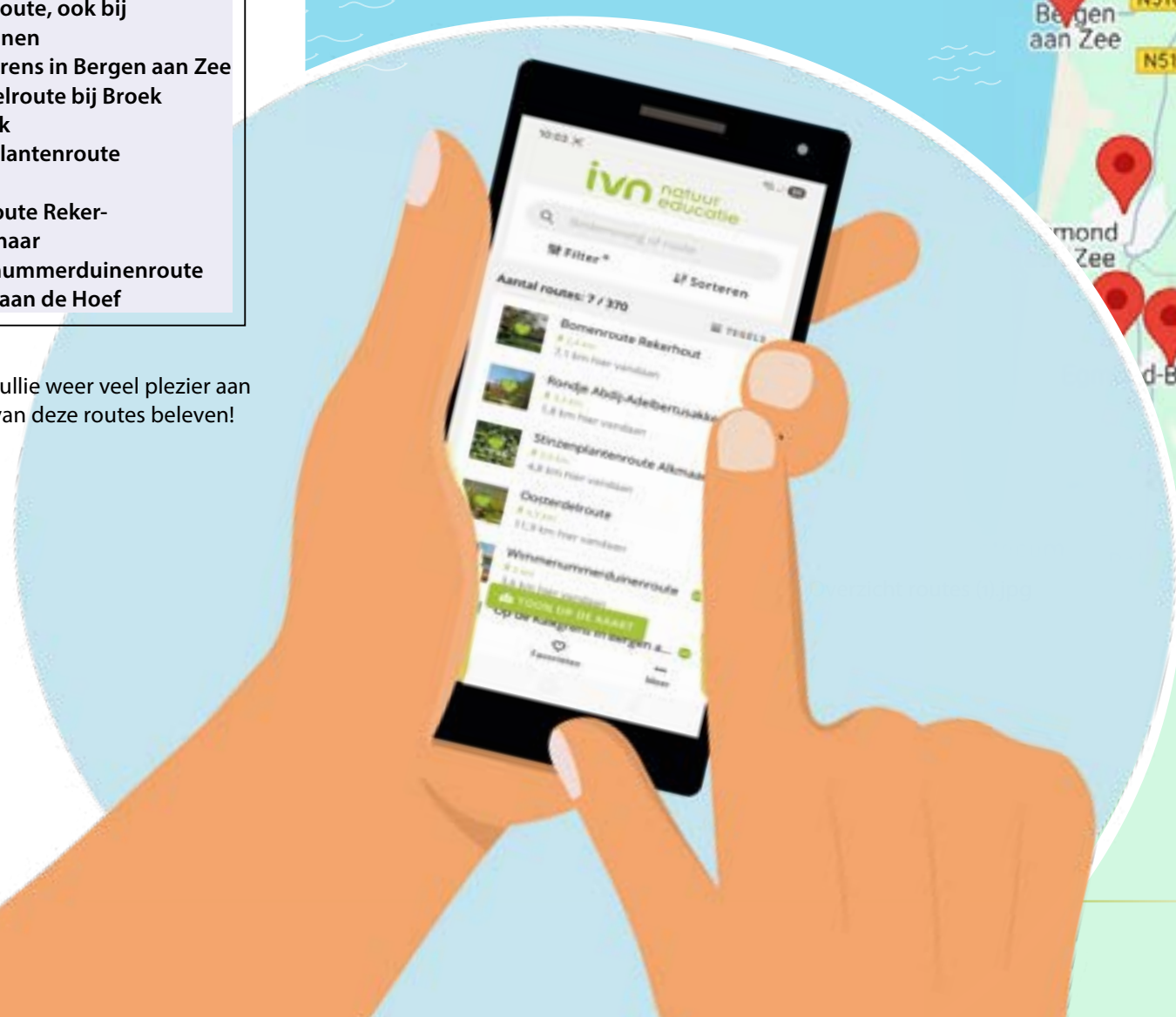
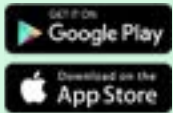
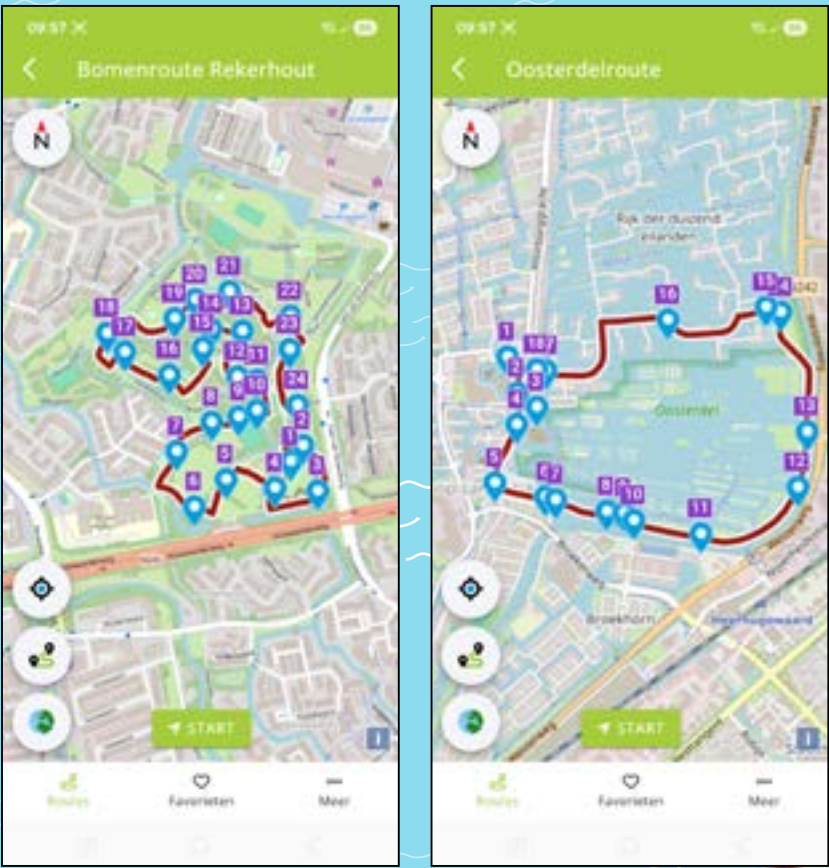
Sinds de start van het routes-app-project in 2019 zijn er nu 7 routes binnen onze afdeling ontwikkeld en zitten we landelijk alweer richting de 400 routes.

De huidige naam van de app is **IVN Natuurroutes** app en weer gratis te downloaden uit de Play Store van Google en de App Store van Apple.

De huidige routes van onze afdeling zijn:

1. De Abdij – Adelbertusakker in Egmond Binnen
 2. De Poeltjesroute, ook bij Egmond Binnen
 3. Op de Kalkgrens in Bergen aan Zee
 4. De Oosterdelroute bij Broek op Langedijk
 5. De Stinzenplantenroute in Alkmaar
 6. De Bomenroute Rekerhout in Alkmaar
 7. De Wimmemmerduinenroute bij Egmond aan de Hoef

Wij hopen dat jullie weer veel plezier aan het wandelen van deze routes beleven!

Johan Bos

‘MONUMENTALE EIK KAN IN BOUWPLAN’

Natuurvereniging KNNV lijkt de strijd te winnen om behoud van de monumentale eik op het voormalige terrein van restaurant Koekenbier aan de Kennemerstraatweg in Alkmaar. Onafhankelijk onderzoek, geïnitieerd door de gemeente, ondersteunt onze argumenten dat het bouwplan aangepast moet worden in het voordeel van de boom.

Het is fijn als we bevestigd worden in onze inzichten en argumentatie. Maar het was beter geweest als projectontwikkelaar en de gemeente van begin af aan de boom hadden opgemerkt als bijzonder. Dan was er waarschijnlijk direct een goed plan gemaakt met respect voor de zomereik, die pakweg 120 jaar oud is. Waarom hebben ze hem niet gezien? In Alkmaars eigen stukken staat zonneklaar dat dit type bomen van grote waarde is en beschermd dient te worden...

Zoals bekend gaf de rechter ons gelijk in ons bezwaar tegen de kapvergunning. De projectontwikkelaar paste daarop het plan enigszins aan, maar wij konden ons daar niet in vinden. Voor de gemeente was dat aanleiding om een onafhankelijk bureau, Terra Nostra, onderzoek te laten doen. Als ‘second opinion’. Wat ons betreft: complimenten voor de degelijkheid waarmee Terra Nostra te werk is gegaan.

Een goed punt is dat ze hebben gekeken naar de schade die de boom al heeft ondervonden bij de aanleg en het verwijderen van de parkeerplaats. Wortels zijn daarbij geraakt. Tegelijkertijd zegt Terra Nostra dat de boom druk bezig is die schade te herstellen. Dat hebben ze kunnen zien aan de wortels die zijn onderzocht. Juist omdat de eik al zoveel schade heeft geleden denkt Terra Nostra dat nu extra zorgvuldig gewerkt moet worden. De vele waterloten onderaan de boom moeten, zo zeggen de onderzoekers, bij voorkeur blijven zitten. Ze dragen

bij aan het totale bladvolume en zo kan de zomereik voldoende energie pakken om zichzelf te repareren.

Verder is grondig gekeken naar het aantal grote machines dat nodig is voor de bouw. Alleen daarom al zal de buitenmuur enkele meters verder van de boom af gerealiseerd moeten worden om beschadiging van takken en wortels te voorkomen. Bij het storten van beton moet voorkomen worden dat het gebruikte water, waar betonresten in zitten, de grond in sijpelt. Sowieso mogen zware machines de bodem niet verder in elkaar drukken, aldus de analyse.

Als er een tuin gerealiseerd wordt dan liggen er kansen om de boom te helpen. Onder begeleiding van een boomexpert zal de juiste grond en beluchting gerealiseerd moeten worden. Terra Nostra denkt dat de boom zeker nog 30 tot 50 jaar mee kan en gelooft niet dat hij – ondanks de reeds geleden schade – een gevaar is voor de omgeving. Natuurvereniging KNNV en boomveiligheidsinspecteur Jeroen Pater menen echter dat de boom nog veel langer kan leven. Eiken zijn heel sterk en hebben een groot regeneratief vermogen, zeker als ze daarbij geholpen worden. Jeroen Pater, auteur van onder andere het duimdikke boek ‘Reusachtige Eiken’ (Riesige Eichen) heeft daar goede voorbeelden van voorhanden die wij zullen inbrengen in ons advies.

LEZINGEN NIEUWS

Ofra Carmi

De lezingen van de KNNV Alkmaar-Den Helder en de IVN Noord-Kennemerland zijn al jaren een geliefd onderdeel van onze vereniging: momenten van ontmoeting, inspiratie en kennisdeling.

Na vele jaren vol inzet heeft Evert Maarschall de organisatie overgedragen. Het stokje is nu bij mij terechtgekomen. Evert verdient een groot compliment voor zijn onvermoeibare inzet en enthousiasme. Zijn schoenen zijn letterlijk en figuurlijk groot om te vullen – maar ik zal mijn best doen om de traditie van interessante afwisselende lezingen voort te zetten.

Bij het samenstellen van het programma probeer ik te variëren tussen verdieping in een onderwerp en verhalen over bijzondere gebieden, zoals reisverslagen. De KNNV heeft immers oog voor alle vormen van natuur, en dat maakt het aanbod veelzijdig en verrassend. In Alkmaar merk ik telkens weer hoe groot de betrokkenheid van onze leden is – dat motiveert enorm.

Doorstart in Den Helder

Sinds de samenvoeging van de afdelingen Alkmaar en Den Helder verzorgde Tineke Broersen de lezingen in Den Helder. Zes jaar lang heeft Tineke dit in haar eentje gedaan. Niet alleen de programmering, maar ook de rol van gastvrouw. Iedere keer reisde ze van Alkmaar naar Den Helder om de lezingen te begeleiden. De lezingen werden alom geprezen, maar helaas werd geen opvolger gevonden. In januari 2025 viel uiteindelijk het doek. Gelukkig heeft Francis Willemstijn, woonachtig in Den Helder, afgelopen zomer aangegeven de begeleiding van de lezingen op zich te willen nemen. Ik ben gevraagd om de programmering te verzorgen, en dat doe ik graag! De taak van Tineke wordt nu door twee personen overgenomen. Tineke, langs deze weg bedankt voor je tomeloze inzet en de prettige overdracht.

De lezingen in Den Helder zijn in september weer van start gegaan. De bezoekers zijn enthousiast en blij dat er weer lezingen worden gehouden.

Help je Francis? Om ervoor te zorgen dat er in Den Helder altijd een gastheer of gastvrouw aanwezig is, zoeken we nog versterking voor Francis, het liefst uit Den Helder.

Samen met het IVN

De lezingen in Alkmaar worden in samenwerking met het IVN Noord-Kennemerland georganiseerd. Bij de overdracht van deze functie hebben we hierover met

elkaar gesproken. Graag geef ik ook ruimte aan ideeën en wensen vanuit het IVN.

PR en communicatie

Een van de doelen van de KNNV is het delen van kennis. Daarom is het belangrijk dat onze lezingen ook buiten de vereniging bekend zijn. Jarenlang werd dit zorgvuldig gedaan door Hans Nieuwenhuijzen, die inmiddels is gestopt. Zijn mediabestand heb ik overgenomen, zodat de aankondigingen van lezingen en cursussen bij verschillende redacties terechtkomen.

Omdat ik in de regio Medemblik woon, krijg ik geen notie van de kranten/omroepen regio Alkmaar. Ziet u een aankondiging in een krant, op een website of bij een lokale omroep? Laat het me weten! Ook suggesties voor nieuwe mediakanalen zijn welkom.

Tot slot

Dank aan iedereen die zich inzet voor de lezingen en voor de vereniging. Dankzij jullie betrokkenheid blijft de KNNV een levendige plek voor natuur, kennis en ontmoeting. Heb je een idee voor een lezing, of wil je zelf een bepaald onderwerp toelichten? Neem contact met mij op. Hopelijk zie ik u bij een van de komende lezingen. Graag tot dan!

Ofra Carmi: communicatie@regioalkmaar.knnv.nl

28 JANUARI 20.00 U.

Lezing Meer vogels en vlinders in de stad: utopie of haalbaar? door Peter Bulsing

Of: 'Waarom verdwijnt stadsnatuur ondanks grote investeringen?' is de titel van deze lezing vanavond. De lezing wordt gegeven door Peter Bulsing, natuurkenner, natuurpublicist en natuurfotograaf. Hij schrijft in zijn nieuwste boek *'Openbaar Groen'* over de natuur in de stad. Zijn boek staat vol praktische aanbevelingen die bijdragen aan een levendige stadsnatuur. Eerder schreef hij *'Naar een natuurrijke tuin'* waarin hij handvatten biedt voor meer natuur in de particuliere tuin.

Natuur in de stad is van onschatbare waarde. Onderzoek toont keer op keer aan hoe belangrijk groen – ook wel *Vitamine G* genoemd – is voor onze gezondheid en leefomgeving. Mensen genieten niet alleen van het groen en de dieren die er gebruik van maken, maar het draagt ook bij aan hun welbevinden.

Verder zorgt het groen, afhankelijk van het beheer, voor een ecologische infrastructuur, die van belang is voor insecten en andere ongewervelden. Zij hebben namelijk een relatief kleine actieradius. Die kleine beestjes vormen namelijk de schakel tussen de flora en het gewervelde dierenleven.

Beleidsmakers en beheerders streven tegenwoordig naar een groenere stad en investeren veel geld in stadsnatuur. Toch zien we de biodiversiteit structureel achteruitgaan. Hoe kan dat? En wat kunnen we eraan doen? Gelukkig is het tij te keren. Sterker nog, met relatief eenvoudige en vaak goedkopere maatregelen kunnen we de biodiversiteit en vooral de biomassa in de stad weer laten floreren. De sleutel ligt bij het herstel van de voedselketens. Dat kan alleen als de levenscycli van ongewervelden bij de inrichting en het beheer leidend worden.

26 FEBRUARI 20.00 U.

Lezing Stinzenplanten door Alfons Vaesse

Stinzenplanten zijn het voorjaarsfeest in onze buitenplaatsen en parken. Door hun bloei vergeet je de winter en loop je vanzelf het voorjaar in. De meeste stinzenplanten zijn bol- knolgewassen die in het vroege voorjaar bloeien en vaak ook vrucht zetten voordat de bomen hun nieuwe blad ontwikkelen. Denk daarbij aan soorten als sneeuwklokje, vingerhelmbloem, daslook en Haarlems klokkenspel. Op onze buitenplaatsen zijn stinzenplanten geen natuurlijke vegetatie: ze zijn aangeplant, maar kunnen zich daar wel handhaven. Sommige soorten zijn inheems, zoals stengelloze sleutelbloem, maar vaak zijn ze van ver geïmporteerd, zoals Oosterse sterhyacint. Tijdens de lezing bespreken we welke soorten tot de stinzenplanten behoren, waar hun naam vandaan komt en hoe het komt dat ze op al deze buitenplaatsen in onze regio aangeplant zijn.

stengelloze sleutelbloem-foto Alfons Vaessen

Bezoekerscentrum "De Helderse Vallei"

De Helderse
Vallei 9-11, 1783
DA Den Helder
Toegang gratis

Ieden van beide
verenigingen zijn van
harte welkom!

Save
the
Date!

De Helderse Vallei
waar je de natuur beleeft

24 JANUARI 13.30 U.

lezing Zeezoogdieren
door dr. Mardik Leopold

Zaterdag 24 januari om 13:30 uur wordt er een lezing over de zeezoogdieren van de Nederlandse Noordzee in het bezoekerscentrum De Helderse Vallei door de KNNV Alkmaar - Den Helder georganiseerd. De lezing wordt door Zeevogelbioloog en bruinvisexpert dr. Mardik (MF) Leopold verzorgd. Hij neemt het publiek mee in de wereld van de grijze en gewone zeehond en de bruinvis, de kleinste walvisachtige van onze kust. Maar behalve zeehonden en bruinvissen telt de Nederlandse mariene fauna ook diverse dolfinen en zelfs walvissen: dood aangespoeld op de kust maar ook levend, in zee. Wat doen die dieren daar, hoeveel zijn het er en waar leven ze van? De combinatie van onderzoek op zee (tellen) en op het strand (maaginhoud en pathologie) geeft antwoord op deze vragen. Hoewel er tegenwoordig weer veel bruinvissen in de Noordzee zwemmen, betekent dat niet automatisch

dat het goed met ze gaat. "Pas als je snapt hoe een dier functioneert, kun je het goed beschermen," zegt Leopold. Bescherming van deze dieren blijkt ingewikkelder dan gedacht: "Ze zijn óveral beschermd, maar daardoor eigenlijk nergens."

Leopold doet al sinds 2006 onderzoek naar zeezoogdieren en zag de Noordzee sterk veranderen: van vervuild visgebied naar een zee vol windmolens met steeds minder vissersboten. "Voor vogels was de visserij ooit een zegen – nu zien we dat ze honger hebben op zee." Concurren (visetende) zeehonden, bruinvissen, dolfinen en walvissen met (menselijke) vissers, of anders gezegd: eten ze "onze" vis op? Om hoeveel vis gaat dat eigenlijk en om wat voor vis?

Een boeiende lezing voor iedereen die geïnteresseerd is in de natuur en de veranderingen in onze Noordzee.

28 FEBRUARI 13.30 U.

De Noordzee, onderste-buiten
door Peter Bragt

Den Helder – Op zaterdag 28 februari om 13.30 uur organiseert de KNNV Alkmaar-Den Helder in het Bezoekerscentrum Helderse Vallei een bijzondere lezing over de biodiversiteit in de Noordzee. Deze middag neemt bioloog en onderwaterfotograaf Peter H. van Bragt je mee op een reis door de verborgen wereld onder de zeespiegel. Iedereen is van harte welkom!

Altijd al nieuwsgierig geweest naar het leven in onze kustwateren? Dit is je kans om kennis te maken met de spectaculaire rijkdom van de Nederlandse Noordzeenatuur – en dat allemaal zonder zelf nat te worden.

Peter H. van Bragt duikt al sinds 1979 en heeft inmiddels ruim 4.800 duiken gelogd. Met zijn passie voor de koude wateren van Noordwest-Europa en zijn specialisatie in de Nederlandse zeenaaktslakken weet hij als geen ander hoe bijzonder onze Noordzee is. Met adembenemende foto's en verhalen laat hij zien hoe rijk en dynamisch het leven

onder water is.

Tijdens de lezing gaat hij in op de gevolgen van klimaatverandering, de komst van nieuwe soorten, exoten én de toenemende rol van DNA-onderzoek bij het vergroten van onze kennis over mariene biodiversiteit. Peter deelt zijn verwondering graag met een breed publiek en laat zien waarom onze verborgen onderwaterwereld zoveel meer bescherming verdient. Natuurlijk is er volop gelegenheid om vragen te stellen.

Kortom: een unieke middag vol verwondering en ontdekkingen die je niet wilt missen. Kom langs en beleef het zelf – je bent van harte welkom!

28 MAART 13.30 U.

Meer vogels en vlinders in de stad:
Utopie of haalbaar? Door Peter Bulsing

Of 'waarom verdwijnt stadsnatuur ondanks grote investeringen?' is de titel van deze lezing vanavond. De lezing wordt gegeven door Peter Bulsing, natuurkenner, natuurpublicist en natuurfotograaf. Hij schrijft in zijn nieuwste boek *'Openbaar Groen'* over de natuur in de stad. Zijn boek staat vol praktische aanbevelingen die bijdragen aan een levendige stadsnatuur. Eerder schreef hij *'Naar een natuurrijke tuin'* waarin hij handvatten biedt voor meer natuur in de particuliere tuin.

Natuur in de stad is van onschatbare waarde. Onderzoek toont keer op keer aan hoe belangrijk groen – ook wel *Vitamine G* genoemd – is voor onze gezondheid en leefomgeving. Mensen genieten niet alleen van het groen en de dieren die er gebruik van maken, maar het draagt ook bij aan hun welbevinden.

Verder zorgt het groen, afhankelijk van het beheer, voor een ecologische infrastructuur, die van belang is voor insecten en andere ongewervelden. Zij hebben namelijk een relatief kleine actieradius. Die kleine bestjes vormen namelijk de schakel tussen de flora en het gewervelde dierenleven.

Beleidsmakers en beheerders streven tegenwoordig naar een groenere stad en investeren veel geld in stadsnatuur. Toch zien we de biodiversiteit structureel achteruitgaan. Hoe kan dat? En wat kunnen we eraan doen?

Gelukkig is het tij te keren. Sterker nog, met relatief eenvoudige en vaak goedkopere maatregelen kunnen we de biodiversiteit en vooral de biomassa in de stad weer laten floreren. De sleutel ligt bij het herstel van de voedselketens. Dat kan alleen als de levenscycli van ongewervelden bij de inrichting en het beheer leidend worden.

PHvanBRAGT

openbaar groen

zeezoogdieren

KNNV & IVN WERKGROEPEN

IJsvogelwerkgroep

Coördinator: Rutger Polder, 1815jk232@hetnet.nl
Wie belangstelling heeft voor de IJsvogelwerkgroep kan contact opnemen met de coördinator, Rutger Polder.

Werkgroep Red de Hout

Werkgroep Red de Hout
Coördinator Johan Bos, voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Red de Hout streeft ernaar om de Alkmaarderhout, het oudste stadspark van Nederland, definitief een beschermde status te geven. Inmiddels is Red de Hout, opgericht in 2016, als 'Werkgroep Red de Hout' onder de vleugels gekomen van de KNNV Alkmaar-Den Helder. Dit versterkt de positie van Red de Hout en het betekent eveneens een bundeling van kennis en informatie. Wij denken dat een beschermde status hard nodig is om verdere aantasting van de natuur in de Hout tegen te gaan.

Mossenwerkgroep

Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl
De Mossenwerkgroep gaat in de herfst van 2025 weer op pad.
Excursies worden soms kort van tevoren gepland. Houd de website in de gaten!

Werkgroep Wimmenum

De gidsen van de werkgroep Wimmenum organiseren het gehele jaar door wandelingen op de eerste zondag van de maand in het duingebied ten noorden van Egmond aan den Hoef en Egmond aan Zee.
Start 10 uur aan het einde van het Nachtegalenpad bij het informatiebord van PWN in Egmond aan den Hoef.
Duinkaart nodig.
wimmenuknkl@gmail.com

Werkgroep Bergen aan Zee

In de zomermaanden – mei t/m augustus – wandelen we op de eerste woensdag van de maand. Deze start in de avond om 19:30 uur.
Van september t/m november en van februari t/m april is dat op de eerste zondag van de maand. Deze wandeling start om 14:00 uur.
Start bij het IVN Parnassiagebouwte in Bergen aan Zee.
bergenaanzee@ivnnkl.nl.

Werkgroep Dijk en Waard

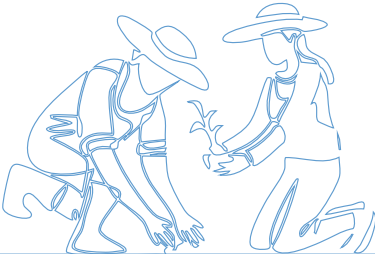
Wij organiseren wandelingen in het Park van Luna (4x per jaar), de Waerderhout (4x per jaar), Natuurbegraafplaats Geestmerloo (4x per jaar) en recreatie- en natuurgebied Geestmerambacht/Kleimeer (elke derde zondag van de maand.).
dijkenwaard@ivnnkl.nl

Strandwerkgroep

Coördinator: Wilbert Kerkhof, kerkhof01@hetnet.nl
Excursies
Dit najaar blijven we de stranden van Noord-Holland bezoeken. Met wat stormen en de juiste stroming kunnen dan opnieuw schelpen, eikapsels en zeesterren gezocht worden.

Werkgroep Gezond Natuur Wandelen

Coördinator: Joop Bons
In samenwerking met de Stichting Gezond Natuur Wandelen wordt wekelijks op donderdagochtend om 10.00 uur vanuit Duinvermaak, Breelaan 132, Bergen NH een uur gewandeld in de omgeving. IVN-gidsen die de wandelingen begeleiden vertellen iets over dingen die te zien of te beleven zijn in de natuur. Deelnemers, maar ook begeleiders, zijn van harte welkom. Joop Bons, 06-51850188

Werkgroep Heiloo

De enthousiaste gidsen van de werkgroep Heiloo verzorgen elke derde zondag van de maand een ochtendwandeling in het Heilooër Bos, over het landgoed Nijenburg.
Start om 10 uur bij de Kattenberg aan de Kennemerstraatweg.
Melvin Gischler: 06 17268056.

Strandwerkgroep

Derde zondag van de maand
Kornet/juttocht Bergen aan Zee
Zomer: kornettrekken.
Winter: juttocht.
Start om 10 uur bij het IVN natuurcentrum Parnassia in Bergen aan Zee.
Johan Eilering: 06 57880486.

Werkgroep Rekerhout

Het hele jaar, op elke vierde zondag van de maand organiseren wij een wandeling in het mooie park de Rekerhout in Alkmaar.
Start om 10 uur bij de kinderboerderij, Krielenzand 5, in de Rekerhout.
rekerhoutwandeling@ivnnkl.nl

Werkgroep De Westert en De Bleek

In de zomermaanden (april t/m augustus) op de laatste woensdag in de maand, organiseren we een avondwandeling door dit prachtige gebied
westertbleek@ivnnkl.nl

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
IJsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 06 12586146 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Marianne Knip 06-14597021 mknip@jxm.nl
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhof01@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@ziggo.nl

Van harte welkom bij IVNNKL

- Cella Addink
- Kim Boswijk
- Antoinette Ruijter
- Jet Leeuw
- Karin Abelskamp
- Terry van Dijk
- Erik van Houten
- Delia Dudok

Wij hopen dat u zich snel thuis zult voelen bij onze vereniging.

Het bestuur

KNNV Alkmaar-Den Helder heten hun nieuwe leden van harte welkom.

Namens de besturen.

- Annemieke Groenland
- Henk Dekker
- Thea Lindeman
- Irene Koopman
- Tea den Exter-Bosma
- Patricia Franssen
- Dirk Piet de Graaf

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus 06-40940692
Heemtuin Parnassia	Irene Voorberg 06-13399934
Website / ICT	Henk Volbeda en Duco Roelofs- webmaster@ivnnkl.nl
ICT-aangelegenheden	Henk Volbeda ict@ivnnkl.nl
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Martin Kool dijkenwaard@ivnnkl.nl
Mussenwerk	Thea Scheepe mussenwerk@gmail.com
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948 westertbleek@ivnnkl.nl
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum	wimmenuknkl@gmail.com
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink 06-14171864 rekerhoutwandelingen@ivnnkl.nl
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder f.vansplunder@gmail.com boekingscholen@ivnnkl.nl
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt linekebarendregt@upcmail.nl
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Hans Stapel 06-83581423 bergenaanzee@ivnnkl.nl
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer natuurapp@ivnnkl.nl
Educatiewerkgroep	Joop Bons 06-51850188
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn natuurgidsenopleiding@ivnnkl.nl
Kruidentuin Rekerhout	Kruidentuin-rekerhout@ivnnkl.nl
Bibliotheek Parnassia	Joke Pruis, bibliotheek@ivnnkl.nl
Excursies 'Op maat'	Henk Groenewegen boekingscentrum@ivnnkl.nl
Strandmonitoring (SMP)	Marijtje de Wit marijtjedewit@hotmail.com

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

- Zie ook: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>
- <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/>

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Wim de Groot

Keat Kho: vormgeving en produktie

Printwerk: DrukwerkMax

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen. Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming. De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Johan Bos (voorzitter), 06-54637766; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl
Mathijs Altena (penningmeester), penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl
Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl
Ledenadministratie: Mathijs Altena ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl
Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie 2024: € 38,00 (leden); € 15,00 (huisgenoten); € 21,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 160 lokale afdelingen, ruim 30.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 300 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Voorzitter: Henk Groenewegen, 0623575780, voorzitter@ivnnkl.nl
Secretaris: Jan Pels, 06372930al6, secretaris@ivnnkl.nl
Penningmeester: Heleen Dekhuijzen, penningmeester@ivnnkl.nl
Algemeen lid: Arjen Geerling, 072-5152823, aageerling@planet.nl
Algemeen lid: Theo Noten, the.noten@planet.nl
Algemeen lid: Frank Elzas, frank@elzas.eu

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €25,- huisgenoten €12,50 donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
Eenentwintigste jaargang, nummer 82
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Fabrieksstraat 28
1749 AW Warmenhuizen

